

1) Ὁ μικρός, λευκότερος τοῦ κοινοῦ καὶ ἀπαλὸς καρκίνος τῆς οἰκογενείας τῶν καρκινοειδῶν (carcinidae) μὲ λεπτοὺς καὶ μακροὺς τοὺς πόδας, διαιτῶμενος εἰς τὴν ψάμμον Ἴων. (Κρήν.) Πάρ. Σῦρ. Συνών. ἄμμοκάβουρας, ἀπαλοκάβουρας, τσαγανός. 2) Ὁ ἰχθύς οὐρανοσκόπος ὁ τραχὺς (uraposcopus scaber) τοῦ γένους τῶν περκοειδῶν (percoidaceae) τῆς τάξεως τῶν ἀκανθοπτερυγίων (acanthopterygii), ὑπόλευκος, μακρὸς καὶ κυλινδρικός ὡς ἔγχευς, ὁ τῶν μεταγενεστέρων ψαμμοδύτης ἰχθύς ὡς ἐνεδρεύων ἢ σφζόμενος ἐντὸς τῆς ἄμμου (πβ. Ἀριστοτ. Ζῴων ἱστορ. 9,37) Πάρ. Σῦρ. 3) Ὁ ὄφις ἔχιδνα ὁ ἄμμοδύτης (vipera ammodytes) τῆς οἰκογενείας τῶν ἐχιδῶν (viperidae), τὸ ἀρχαῖον ἐρπετὸν ἀμμοδύτης (Στράβ. 17,803), μελανόστικτος, μὲ τὴν κεφαλὴν πλατυτέραν τῆς κοινῆς ἐχιδνῆς καὶ μὲ λοβὸν ἐπὶ τοῦ προμνηκτῆρος κερατοειδῆ, διαιτῶμενος εἰς τὰς ἀμμόδεις παραλίας καὶ ἐνεδρεύων εἰς τὴν ψάμμον Ἀνδρ. Συνών. ἀστρίτης. 4) Παῖς κυλιόμενος εἰς τὴν ἄμμον Ἀνδρ. 5) Παῖς ἀλήτης, ἀγυιόπαις Ἀνδρ. Πβ. ἀλάνης, ἀλανιάρης 1. [*]

ἄμμοιδη ἢ, Θράκ. ἄμμ'δη Θράκ. (Σαρεκκλ.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἄμμος παρὰ τὸ θέμ. τοῦ πληθ. ἄμμοιδοι.

Ἀμμος, ὁ ἰδ. ἔνθ' ἀν.: Ὁγρή ἄμμοιδη Θράκ.

ἄμμοκάβουρας ὁ, Ζάκ.

Ἐκ τῶν οὐσ. ἄμμος καὶ κάβουρας.

Ἀμμοδύτης 1, ὁ ἰδ. [**]

ἄμμος ὁ, ἄμμος ἢ, ἐνιαχ. ἄμμο σύνθη. ἄμμον Σκόπ. Στερελλ. (Αἰτωλ.) νάμμο Μύκ. ἄμμος ὁ, Κύπρ. Χίος (Μεστ. Πυργ.) ἄμμος κοιν. καὶ Πόντ. (Χαλδ.) ἄμμος βόρ. ἰδιώμ. ἄμμο Καλαβρ. (Μπόβ.) ἄμμο Πόντ. (Ὁφ.) Τσακων. νάμμος Κάλυμν. Καπ. (Φάρας.) Πόντ. (Οἶν.) νάμμο Πόντ. (Ὁφ.) ἄμμος Καπ. (Σίλ.) ἄμμο τό, Καλαβρ. (Μπόβ.) Πληθ. ἄμμουδες πολλαχ. ἄμμοιδες ἀγν. τόπ. ἄμμ'δες Σκῦρ. ἄμμ'δης Λήμν. ἄμμοιδοι Θράκ. ἄμμ'δοι Θράκ. (Σαρεκκλ.)

Τὸ ἀρχ. οὐσ. ἄμμος. Διὰ τὴν μεταβολὴν τοῦ γέν. πβ. Γ'Χατζιδ. ΜΝΕ 1,66. Διὰ τὸν πληθ. ἄμμουδες πβ. ἄθος - ἄθουδες κττ.

1) Συσσώρευμα μικροτάτων κοκκίων ἢ θραυσμάτων ὀρυκτῶν καὶ πετρωμάτων κοιν. καὶ Καλαβρ. (Μπόβ.) Καπ. (Σίλ. Φάρας.) Πόντ. (Οἶν. Ὁφ. Χαλδ.) Τσακων.: Χοντρή - ψιλή ἄμμο. Χώνομαι 'ς τὴν ἄμμο σύνθη. Ἀμμος ζεστή Ἰκαρ. Ὅλο ἄμμο εἶναι τὸ φαγητό - οἱ φακὲς κττ. Πελοπν. (Ἀρκαδ.) Μπήκανε οἱ ἄμμουδες μέσ' 'ς τὰ παπούτοια μου Νάξ. (Κινίδ.) Ζάνοι νὰ μὴ ἀνεκατώσης τοσοῦτο ἄμμουδες μὲ τὸ χαλίτσι Νάξ. (Δαμαρ.) || Φρ. Θέλει μ' ἓνα τσουράπι ἄμμο! (ἦτοι πρέπει νὰ δαρῇ μὲ ἓν κτλ., δηλ. ἀνηλεῶς) Πελοπν. (Ἀρκαδ.) Κατουρεῖ ἄμμο (ἐπὶ τοῦ πάσχοντος ψαμμίαςιν) Ζάκ. Ξέρει τὸν ἄμμο τῆς θάλασσας (ἐπὶ τοῦ πολυμαθοῦς. Πβ. καὶ ἀρχ. Ἡρόδ. 1,47 «οἶδα δ' ἐγὼ ψάμμου ἀριθμὸν») Πελοπν. κ. ἄ. Μετράει τὸν ἄμμο (ἐπὶ ματαιοπονίας) Ἡπ. Ἀμμος τοῦ γιγαλοῦ ἢ σὰν τὸν ἄμμο τοῦ γιγαλοῦ (ἐπὶ μεγάλου πλήθους ἀνθρώπων, μυρμηκῶν κττ. Πβ. καὶ ἀρχ. Ὁμ. I 385 «εἴ μοι τόσα δοίη ὅσα ψάμαθός τε κόνις τε» καὶ μεταγν. Π.Δ. (Ἰερ. 15,8) «ἐπληθύνθησαν ὑπὲρ τὴν ἄμμον τῆς θαλάσσης», Κ.Δ. (Παύλ. Ἐπιστ. Ἐβρ. 11,12) «καὶ ὡς ἡ ἄμμος ἢ παρὰ τὸ χεῖλος τῆς θαλάσσης ἢ ἀναριθμητος»). Σὰν τὸν ἄμμον τῆς θάλασσας (συνών. τῇ προηγουμένῃ) Μεγίστ. κ. ἄ. Ἐ ἄμμος

τοῦ γιγαλοῦ (πολὺ πλῆθος) αὐτόθ. Σὰν ὁ ἄμμο τῇ θάλασσᾳ (συνών. τῇ προηγουμένῃ) Μπόβ. Ἦταν οὐ ἄμμος τ' γιγαλοῦ (συνών. τῇ προηγουμένῃ) Σκόπ. Τοῦ 'ταξε τὸν ἄμμο τῆς θάλασσας (ὑπεσχέθη εἰς αὐτὸν πλεῖστα) Ἀρκαδ. Τὸν ἄμμο κράτει (ἐπὶ τοῦ συμβουλευόντος ἀδύνατα) ἀγν. τόπ. Καὶ 'ς τὴ θάλασσα ἄμμο δὲ βρίσκει (ἐπὶ λίαν ἀτυχοῦς ἀνθρώπου) Βάρν. || Γνωμ. Τὸ νερὸ φεύγει, ὁ ἄμμος μένει (ὁ ἀνθρώπος ἀποθνήσκων παρέρχεται, ἀλλ' ἡ μνήμη τῶν πράξεών του διατηρεῖται πάντοτε) Πελοπν. (Δημητσάν.) || Ἄσμ.

Ὅσα παράθυρα 'ς τὴν Πόλ' κι ὅσοι ἄμμ'δοι 'ς τὴ θάλασσα πάντε καὶ λογαριάστε τα κ' ἐλάτε νὰ μὲ φάτε

(πρὸς ἀποτροπὴν τῶν καλικαντζάρων. πάντε=πηγαίνετε) Σαρεκκλ.

Ἐπλήθυνε ἡ -γ- ἀγάπη μας σὰν τοῦ γιγαλοῦ τὴν ἄμμο Κρήτ.

Νὰ κάθωμαι νὰ σοῦ μετρῶ σπυρὶ σπυρὶ τὴν ἄμμο Εὐβ. (Αὐλωνάρ. Κονίστρ.)

Μέτρα τ' ἀστρία τ' οὐρανοῦ | καὶ τὸν ἄμμο τσ' θάλασσας Ἡπ.

Ὅντα σ' ἐγέννα ἡ μάννα σου, οἱ Μοῖρες εἶχαν γάμο, σοῦ δῶκαν χάρες περισσὲς σὰν τοῦ γιγαλοῦ τὴν ἄμμο

Ἴων. (Κάτω Παναγ.) Συνών. ἄμμοιδη, ἄμμουδα 1, ἄμμουδα 4, ἄμμουσα 2, ἄμμουσι. 2) Ἀμμόδες ἔδαφος, ἀμμόδης ἔκτασις γῆς καὶ ἰδίᾳ ἢ παρὰ τὴν θάλασσαν, ὁ ἀμμόδης αἰγιαλὸς κοιν. καὶ Πόντ. (Ὁφ.): Ξαπλώνομαι 'ς τὴν ἄμμο κοιν. Τὸν ἄμμον ἄμμο περπατεῖ Κρήτ. (Βιάνν.) Πάγω τὸν ἄμμο ἄμμο Ἀθῆν. Πάμι ἰξ' πέρα 'ς 'ν ἄμμον Σκόπ. Τὰ καίκια 'ς σὸν ἄμμο εἶναι βγαλημένα Ὁφ. || Παροιμ. φρ. 'Σ τὸν ἄμμο χιτίζει (ἐπὶ τοῦ ματαιοπονούντος) Πελοπν. (Δημητσάν.) 'Σ τὸ νερὸ γράφει καὶ 'ς τὸν ἄμμο χιτίζει (συνών. τῇ προηγουμένῃ. Πβ. ἀρχ. «καθ' ὕδατος γράφει») Ἰβενιζέλ. Παροιμ. 279,166. Σπέρνει 'ς τὸν ἄμμο (συνών. τῇ προηγουμένῃ) Λευκ. || Ἄσμ.

Δώδεκα χρόνους ἔκαμα 'ς τῆς Μπαρμπαριᾶς τὸν ἄμμο ΣΖαμπελ. Ἄσμ. δημοτ. 679

Σαραδαπέδε λεμονεῖς 'ς τὸν ἄμμο φντρωμένες, δίχως νερό, δίχως δροσιὰ καὶ πάλι δροσισμένες

(μοιρολ.) Πελοπν. (Μάν.)

Βρίσκον τοῦ ναύτη τὰ μαλλιά 'ς τοὺν ἄμμον ξαπλονμένα κ' ἔσκυπα κι τὰ μάζιψα σ' ἓνα χρυσὸ μαντήλι

Στερελλ. (Αἰτωλ.)

Ἰφτά πασάδης ἦρταν | 'ς τοὺν ἄμμ' ἀράξαν

Θράκ.(Αἰν.) Ἡ λ. καὶ ὡς τοπων. ὑπὸ τὸν τύπ. Ἀμμος ὁ, πολλαχ. Ἀμμος ἐνιαχ. Ἀμμο ἢ, Ζάκ. Ἀμμο οἱ, Πελοπν. Ἀμμουδες Νίσυρ. Ἀμμουες Κύπρ. Ἀμμ'δης Λήμν. Ἀμμος Γραμματικοῦ Κεφαλλ. Παχὺς Ἀμμος Νίσυρ. Παχὺς Ἀμμος Σαμοθρ. Παχειὰ Ἀμμος Κρήτ. Ἀπάν' Ἀμμος καὶ Κάτ' Ἀμμος Στερελλ. (Αἰτωλ.) Μεγάλῃ Ἀμμο Μύκ. Πλατεῖᾳ Ἀμμος Κέως Ψιλή Ἀμμος Πελοπν. (Γύθ.) Πόρτα τ'ς ἄμμος Κρήτ. 3) Αἱ ἐν τῷ οἴνῳ κατὰ τὴν μετάγγισιν σχηματιζόμεναι λίαν μικραὶ φυσαλλίδες Ἀθῆν. κ. ἄ.: Ὅταν πέφτη τὸ ρετινᾶτο κρασί 'ς τὸ μπουκάλι, κάνει ἄμμο. 4) Δοχεῖον ἄμμου πρὸς χρῆσιν τῶν γραφόντων, ἄμμοδοχεῖον Ζάκ. Συνών. ἄμμουδερό (ἰδ. ἄμμουδερός 2).

ἄμμοσιέλι τό, Πελοπν. (Καλάβρυτ.)

Ἐκ τῶν οὐσ. ἄμμος καὶ σιέλι.

Ἰλὺς ἐκ τῶν ρυάκων καὶ ποταμῶν ἐκχυνομένη εἰς τοὺς ἀγρούς καὶ λιπαίνουσα αὐτούς.

